

Πληροφοριακή παιδεία και ελληνική
πραγματικότητα: Ιδέες και προβληματισμοί που
προέρχονται από τα δύο σχετικά προγράμματα
της Βιβλιοθήκης του Ιδρύματος Ευγενίδου

Χαρά Μπρίντεζη

Υπεύθυνη Βιβλιοθήκης Ιδρύματος Ευγενίδου

1ο Επιστημονικό Συμπόσιο
«Πληροφοριακή Παιδεία και Ελληνική Ανώτατη Εκπαίδευση»

Δύο προγράμματα

- Εξοικείωση των μαθητών με τη Βιβλιοθήκη
- Πρόγραμμα «Πληροφοριακής παιδείας για εκπαιδευτικούς»

Εξοικείωση των μαθητών με τη Βιβλιοθήκη

Προβλήματα που οδήγησαν στη δημιουργία του προγράμματος

Οι μαθητές

- Πελαγώνουν όταν ο βιβλιοθηκονόμος τους προτείνει πολύ υλικό από διάφορες πηγές
- περιορίζονται συνήθως στη φωτοτύπηση μερικών σελίδων από το πρώτο βιβλίο που θα εντοπίσουν με αρχειτές πληροφορίες
- όταν τους προτείνει ο βιβλιοθηκονόμος να ψάξουν σε γενικές ή ειδικές εγκυκλοπαίδειες είναι αδύνατον να εντοπίσουν το κατάλληλο λήμμα
- σε αρχειτές περιπτώσεις ζητούν από τον βιβλιοθηκονόμο να τους βρει αυτό που χρειάζονται.

Πρόγραμμα εξοικείωσης των μαθητών με τη βιβλιοθήκη

- Απευθύνεται σε μαθητές από 10 ετών και άνω
- Συνεργασία με εκπαιδευτικούς από σχολεία κυρίως της γύρω περιοχής του Ιδρύματος
- Πώς λειτουργεί:
 - Τα παιδιά εξοικειώνονται με τους τρόπους αναζήτησης και εντοπισμού πληροφοριών στο έντυπο και ηλεκτρονικό υλικό της βιβλιοθήκης (οργάνωση βιβλιοθήκης, OPAC)
 - Εξοικειώνονται με τους τρόπους αναζήτησης και εντοπισμού πληροφοριών στο Διαδίκτυο και μαθαίνουν να αξιολογούν δικτυακούς τόπους
 - Ξεναγούνται στους χώρους της Βιβλιοθήκης
 - Αναλαμβάνουν μόνα τους να εντοπίσουν τις κατάλληλες πληροφορίες για τις εργασίες που τους έχουν ανατεθεί. (πρακτική άσκηση)

Κάποια από τα θετικά αποτελέσματα για τους μαθητές

- Εξοικειώνονται με την ιδέα της βιβλιοθήκης και νιώθουν άνετα στο χώρο της
- Κατανοούν τη χρησιμότητά της
- Ξεφεύγουν από τα τυπικά όρια της αίθουσας διδασκαλίας
- Αντιμετωπίζουν τις εργασίες τους διαθεματικά
- Αποδεσμεύονται από το μοναδικό σχολικό εγχειρίδιο
- Καλλιεργούν την κριτική τους σκέψη

Προβλήματα σε μαθητές που φαίνονται από το πρόγραμμα της βιβλιοθήκης του ΙΕ

- Δεν γνωρίζουν μεθοδολογία για την διεισπεραίωση των εργασιών τους
- Θεωρούν το Διαδίκτυο μοναδική και τέλεια πηγή πληροφοριών
- Η πλειοψηφία δεν έχει ξαναχρησιμοποιήσει βιβλιοθήκη

Προβλήματα και σε φοιτητές

- Εφημερίδα «Καθημερινή» (Κυριακή 20 Ιουλίου 2008)
- Έρευνα σε δευτεροετείς φοιτητές του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών και του Πανεπιστημίου Μακεδονίας
- Αποτελέσματα έρευνας: Οι φοιτητές
 - δεν ξέρουν πώς να διαβάζουν
 - πώς να χρησιμοποιούν πολλαπλές πηγές γνώσης
 - δεν έχουν κριτική σκέψη

Μερικά στατιστικά στοιχεία

- Το 93,2% των φοιτητών δεν έχει ποτέ ή μόνο περιπτωσιακά διαβάσει βιβλία και άρθρα από τη βιβλιοθήκη ή το Διαδίκτυο
- Ακόμα και αυτοί οι λίγοι (το 6,8% δηλαδή), που συνειδητοποιούν ότι για να κατανοήσουν τα πανεπιστημιακά μαθήματα πρέπει να διαβάσουν πέρα από το βασικό εγχειρίδιο, δεν γνωρίζουν τον τρόπο που πρέπει να μελετούν
- Ένας στους τέσσερις (25,3%) δήλωσε ότι συνεχίζει (όπως στην υποχρεωτική εκπαίδευση) να αποστηθίζει χωρίς να καταλαβαίνει αυτά που διαβάζει
- Το 64,1% απομνημονεύει, αφού έχει κατανοήσει, ενώ μόνο το 10,5% δήλωσε ότι προσπαθεί να κατανοήσει ό,τι διαβάζει.
- Εντυπωσιάζει το γεγονός ότι όλοι οι φοιτητές δήλωσαν πως διαβάζουν ένα πανεπιστημιακό σύγγραμμα επιλεκτικά, με κριτήριο τη διάρθρωσή του και συνήθως επιλέγουν τα - θεωρούμενα- βασικά κεφάλαια
- Το 62,5% εντοπίζει τις σημαντικότερες ιδέες ενός συγγράμματος, διαβάζοντας επιλεγμένες σελίδες.

Μερικά στατιστικά στοιχεία

- Ο ένας στους τέσσερις (25%) αρκείται να διαβάσει την εισαγωγή και τα συμπεράσματα κάθε κεφαλαίου
- Μόλις το 12,5% των φοιτητών διαβάζει όλο το πανεπιστημιακό σύγγραμμα για να εντοπίσει τις σημαντικότερες ιδέες του
- Η χρήση της βιβλιογραφίας για την μελέτη είναι... πολυτέλεια για τους Έλληνες φοιτητές. Μόνο το 6,2% χρησιμοποιεί συστηματικά βιβλιογραφικές αναφορές μετά το τέλος των διαλέξεων των καθηγητών. Το 56,2% δήλωσε ότι το κάνει περιστασιακά και το 37,5% ποτέ.

Δήλωση της καθηγήτριας κας Γεωργαντά

Οι νέοι έρχονται στο πανεπιστήμιο «κουβαλώνοντας» αφενός την κούραση από τις εξαντλητικές εισαγωγικές εξετάσεις, και αφετέρου την κουλτούρα της παθητικής μάθησης, που απέκτησαν κατά τα προηγούμενα 12 χρόνια εκπαίδευσης. Το πανεπιστήμιο θα τους φορτώσει με πρωτόγνωρες απαιτήσεις, όπως είναι το διάβασμα σε σύντομο χρονικό διάστημα επιστημονικών βιβλίων και η εκπόνηση εργασιών επιστημονικά διαρθρωμένων και με κριτικό πνεύμα. Αυτά απαιτούν την οργάνωση του χρόνου τους και την ύπαρξη δεξιοτήτων μάθησης, τις οποίες ποτέ δεν διδάχτηκαν, όπως οι συνομήλικοί τους στις περισσότερες ανεπτυγμένες χώρες

Δήλωση της καθηγήτριας κας Κανδηλώρου

Με τον τρόπο αυτό η μάθηση είναι βραχυχρόνια και δεν γίνεται ουσιαστικό κτήμα. Το αποτέλεσμα είναι ότι μπορεί ένας φοιτητής να πάρει μεγάλο βαθμό, αλλά στην ουσία δεν έχει αποκτήσει γνώση, γιατί όσα διάβασε τα έμαθε παπαγαλία και αν ερωτηθεί, ακόμα και 10 ημέρες αργότερα, επάνω στα ίδια θέματα, δεν θυμάται τίποτα. Πολύ περισσότερο αν είναι να χρησιμοποιήσει τις θεωρίες που έμαθε στην πράξη για να λύσει καθημερινά τεχνικά ή γενικά κοινωνικοοικονομικά προβλήματα

Πληροφοριακή παιδεία για εκπαιδευτικούς

- Συνεργασία με το Γραφείο Διευταχικής Εκπαιδευτικής Πύλης του Υπ.Ε.Π.Θ. (www.e-yliko.gr)
- Από τον Δεκέμβριο του 2006
- 20 εκπαιδευτικοί τη φορά
- Πρόγραμμα προσαρμοσμένο στα ενδιαφέροντα και στις ανάγκες των εκπαιδευτικών
- Ενθάρρυνση εκπαιδευτικών για αντίστοιχη επιμόρφωση μαθητών
 - Λαμβάνουν συγκεκριμένες γνώσεις του αντικειμένου εύκολα εφαρμόσιμες
 - Συνεργασία με βιβλιοθήκες

Ειδικά διαμορφωμένη αίθουσα

Τι περιλαμβάνει το πρόγραμμα

Ενημέρωση των εκπαιδευτικών (θεωρητική και πρακτική) για:

- το θέμα «Πληροφοριακή παιδεία» και τη χρησιμότητά του για τους μαθητές τους
- τρόπους οργάνωσης μιας σύγχρονης βιβλιοθήκης
- τα διάφορα ήδη ηλεκτρονικών πηγών πληροφόρησης και τη σωστή χρήση τους
- τη σωστή χρήση του Διαδικτύου

1. Εισαγωγική ενημέρωση

- Έννοια και χρησιμότητα της πληροφοριακής παιδείας
- Τι περιλαμβάνει ένα πρόγραμμα πληροφοριακής παιδείας
- Προγράμματα πληροφοριακής παιδείας για μαθητές
 - στάδια
 - στόχοι

2. Εξοικείωση με τη μεθοδολογία έρευνας σε μια σύγχρονη βιβλιοθήκη...

- Μεθοδολογία αναζήτησης πηγών
- Τρόποι σύνταξης βιβλιογραφίας
- Ανάπτυξη στρατηγικής (διαμόρφωση ερωτημάτων και λέξεων κλειδιών)
- *Πώς θα βρω αν η Βιβλιοθήκη έχει το βιβλίο που θέλω;*
- *Πώς θα βρω τι άλλο υλικό έχει η Βιβλιοθήκη για το θέμα μου;*

2. Εξοικείωση με τη μεθοδολογία έρευνας σε μια σύγχρονη βιβλιοθήκη...

Οργάνωση υλικού

- Βιβλιογραφική περιγραφή
- Θεματική περιγραφή
 - Θεματική ευρετηρίαση
 - Ταξινόμηση (και ταξιθέτηση)

2. Εξοικείωση με τη μεθοδολογία έρευνας σε μια σύγχρονη βιβλιοθήκη

Ηλεκτρονικός κατάλογος (OPAC) με
πρακτική εφαρμογή

- Αναζητήσεις με βάση τα **σενάρια** που καλύπτουν διάφορες ειδικότητες
- Τεχνικές αναζήτησης (τελεστές Boole, αποκοπή, αναζητήσεις σε αρχεία καθιερωμένων τύπων)
- Αποδελτιώσεις άρθρων και πίνακες περιεχομένων

Ακολουθεί

- Ξενάγηση στη Βιβλιοθήκη και αναζήτηση υλικού στους χώρους της
- Παρουσίαση Εκπαιδευτικής Πύλης

3. Αναζητήσεις σε Βάσεις δεδομένων

- Εντοπισμός τίτλων περιοδικών, ελληνικών και ξενόγλωσσων
- Εντοπισμός άρθρων περιοδικών με αναζήτηση

4. Αναζήτηση στο Διαδίκτυο

- Μηχανές αναζήτησης (ορισμός, τρόπος λειτουργίας)
- Τεχνικές για σωστότερα αποτελέσματα
- Μεταμηχανές
- Πύλες
- Wikis (Βικιπαίδεια)
- Κριτήρια αξιολόγησης ιστοσελίδων με βάση
 - εγκυρότητα
 - πατρότητα
 - αντικειμενικότητα
 - επικαιρότητα
 - κάλυψη θέματος
 - λειτουργικότητα

Παρατηρήσεις

- Ορισμένοι εκπαιδευτικοί δεν είναι εξοικειωμένοι με τους υπολογιστές
 - βάσεις δεδομένων
- Αρχηγοί δεν είναι ενημερωμένοι για την ύπαρξη on-line καταλόγων στις περισσότερες πλέον βιβ/κες ή δεν τους χρησιμοποιούν ή δεν ξέρουν να τους χρησιμοποιούν
- Χρειάζεται να γίνει συζήτηση και να προταθεί συνεργασία με βιβλιοθηκονόμους

Συμπεράσματα

- Τα σεμινάρια πληροφοριακής παιδείας δεν είναι πολυτέλεια, είναι ανάγκη
- Από πού να ξεινήσουμε;
- Χρειάζεται γενικός ανασχεδιασμός της εκπαιδευτικής διαδικασίας
- Οι βιβλιοθήκες πρέπει να βοηθήσουν στην επίλυση των προβλημάτων που έχουν δημιουργηθεί, αναλαμβάνοντας πρωτοβουλίες

Συμπεράσματα

- Συνεργασία
 - Δημιουργία προγραμμάτων με κοινές βάσεις και πρότυπα
 - Δημιουργία πρότυπων προγραμμάτων αναλόγως των ειδών των χρηστών και των θεματικών τομέων ενδιαφέροντος
 - Μελέτη ξένων προσπαθειών και προσαρμογή τους στην ελληνική πραγματικότητα
 - Ηλεκτρονικός τόπος συνάντησης για ανταλλαγή εμπειριών, συλλογή καλών πρακτικών και συστηματική ενημέρωση σχολείων
 - Εκπαίδευση εκπαιδευτών

**Συγχαρητήρια για τη
διοργάνωση**

**Ευχαριστώ πολύ για την
προσοχή σας**